

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Національний університет фізичного виховання і спорту України
Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Львівський національний університет імені Івана Франка
Українська медична стоматологічна академія
Харківська гуманітарно-педагогічна академія
Гомельський державний університет імені Ф. Скоріни (Білорусь)
Lithuanian Sports University (Lithuania)
Nicolaus Copernicus University (Poland)
University of Strasbourg (France)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ, СПОРТУ ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції з міжнародною участю

02 грудня 2020 року

CURRENT ISSUES OF PHYSICAL CULTURE, SPORTS AND PHYSICAL EDUCATION

Collection of materials of the I All-Ukrainian Scientific and
Practical conferences with international participation

December 02, 2020

Полтава, 2020

Література

1. Бех І. Д. *Виховання особистості : Підручник*. – К. : Либідь, 2008. – 848 с.
2. Гавлітіна Т.М. *Національно-патріотичне виховання підлітків у позашкільному навчальному закладі: Навчально-методичний посібник*. Інститут інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України. – Рівне: Волинські обереги, 2007. – 171 с.
3. Приступа Є.Н., Пилат В.С. *Традиції української національної фізичної культури*. – Львів, 1991. – 340 с.
4. Ступарик Б. *Національна школа: витоки становлення*. – Київ, 1996. – 336 с.
5. Ушинський К.Д. *Теоретичні проблеми виховання. Вибрані педагог. твори у 4-х т.* – К., 1995. – Т.4. – С.47.

О. Близнюк, студент бакалаврату, групи 201-ГС спеціальності 017 «Фізична культура і спорт»
Науковий керівник: Йопа Т.В., ст. викладач
кафедри фізичної культури та спорту
*Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»*

СТАНОВЛЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СПЕЛЕОТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Термін «спелеологія» (від гр. «спелеон» – печера) запропонував у 1890 р. французький археолог Емель Рів'єр. Під спелеологією нині розуміють одну з наук про Землю, що вивчає походження, розвиток, геологічні, гідрогеологічні (вивчає підземні води, їхнє походження, фізичні властивості, хімічний і газовий склад, поширення в земнійкорі, а також використання їх та методи охорони від виснаження та забруднення), мікрокліматичні особливості пустот та порожнин природного походження (печери, гротитощо), їх сучасну і древню фауну, технічні прийоми проникнення під землю і роботи в підземних умовах.

Довгий час спелеологією (відповідно і спелеотуризмом) займалися тільки ентузіасти під керівництвом досвідчених фахівців, які професійно вивчали карстові порожнини. У період 50–80-х рр. минулого століття ними були відкриті, вивчені, описані сотні кримських печер. Але красою підземного царства могло захоплюватися тільки досить вузьке коло людей, що займалися спортивним спелеотуризмом і науковим вивченням печер.

Спелеотуризм технічно складний вид туризму. Його складність полягає у проходженні складних за рельєфом маршрутів в умовах відсутності природного світла, високої відносної вологості (до 100%) та невисокої температури повітря.

Усе це вимагає від спелеотуриста ретельної підготовки до подорожі, а також сили, витривалості, спритності, вправності у використанні засобів життєзабезпечення під землею та засобів страхівки, стійких навичок у подоланні відповідних природних перешкод.

В Україні спелеотуризм одержав відносно широке розповсюдження тільки в 60-ті рр. XX ст. У вітчизняній й науковій літературі представлений недостатньо, незважаючи на значний спелеотуристичний потенціал нашої країни. Початок вивчення спелеотуризму в Україні було покладено В. М. Дублянським, його роботи присвячені морфологічній, геологічній характеристикам печер, практичним питанням підготовки спелеотуристів і проведенню спелеопоходів, методиці вивчення печер. У роботах М. П. Коржика розглядаються деякі питання використання й оцінки печер для спелеотуризму, вводиться поняття спелеоресурсоведення. Популяризації знань про печери й спелеотуризм сприяють роботи В. О. Радзівського. Нині, спелеотуризм як окремий спеціалізований вид туризму недостатньо вивчений, а популярність його з кожним роком зростає, тому постає потреба у всебічному вивченні самих спелеоресурсів, специфіки організації спелеотуризму, теоретичній і практичній підготовці як туристів, так й організаторів спелеотурів.

Саме ця проблема обумовлює актуальність вивчення цього питання, а наукова новизна полягає у розробці рекомендацій для оптимізації розвитку спелеотуризму.

Мета роботи полягає в аналізі основних дефініцій та особливостей розвитку спелеотуризму в Україні, що обумовлює виконання таких завдань:

- дати загальну характеристику спелеотуризму, визначити основні дефініції та класифікацію;
- проаналізувати розвиток спелеології як передумови становлення спелеотуризму;
- визначити основні особливості та вимоги спелеотуризму;
- дати характеристику спелеоресурсного потенціалу України.

Українська спелеологія до 1917 р. – це спелеологія одинаків, які не мали ні спортивної підготовки, ні спорядження для дослідження складних печер. Тому в літературі є дані лише про легкодоступні печери: Балаганську, Ангарську, Вертебу, Кришталеву на Поділлі; Великий Бузлук в Криму тощо.

У 1908 р. науковець М. Орлович та інженер Г. Гутковський зробили опис привхідної частини Кришталевої печери в Кривче на Тернопільщині. На поч. 1930-х рр. інженер В. Нехай дослідивближній район лабіринту і подав його опис та карту в «Путівнику по печері Кривче» 1933 р. Тоді ж було прокладено і частково обладнано перший в Україні екскурсійний маршрут під землею, який користувався величезною популярністю.

Основними умовами розвитку спелеотуризму є:

- наявність спелеоресурсів (печери, лійки, підземні озера, джерела, гроти, інші карстові форми);
- наявність досвідчених кадрів: екскурсоводів (для організації екскурсій, що, як правило, проводяться в спеціально обладнаних печерах для непідготовленої частини туристів), інструкторів (для підготовки охочих відвідати важкодоступні підземні пустоти);

– проведення відповідних наукових досліджень, обстеження та дотримання пропускового потенціалу печер з метою їх збереження й утримання як безпечних для відвідувачів об'єктів. У спелеотуризмі використовуються альпіністське спорядження, деякі види спорядження туристів-водників, а також спеціальні пристосування, деякі види спорядження (гідрокостюми, ліхтарі, драбини, мотузки тощо).

Серед особливостей цього виду туризму можна виділити вологість печер до 100 % при пониженій температурі та відсутність природного освітлення.

Спелеотуризм має такі підвиди:

- науковий (науково-темтичні екскурсії та експедиції);
- спортивний;
- спелеолікувальний (відвідання певних печер із метою використання лікувальних властивостей печерного повітря);
- екскурсійний.

Особливостями спелеотуризму є:

- складність маршрутів, яка пов'язана з широким розмаїттям рельєфу печер (підземні річки, вузькі щілини, завали, колодязі та ін.);
- високий ступінь автономності під час проведення експедиції (за наявності підземних таборів);
- високий рівень відносної вологості повітря при порівняно низькій температурі;
- відсутність природного освітлення.

Література

1. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристичні ресурси України : методол. та метод. аналізу, термінологія, районування : монографія. – Київ : Вид.-поліграф. Центр «Київ. ун-т», 2001. – С. 184–188.
2. Дублянський В. Н. История Украинской спелеологии : монография. – Пермь-Симферополь, 2005. – С. 111.
3. Бабкин А. В. Специальные виды туризма. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2008.
4. Байтеряков О. З. Новітенденції у розвитку спелеотуризму в Україн.. – Мелітополь, 2006. – С. 203–206.

В. Блоха, студент магістратури, групи 602 ГС
спеціальності 017 «Фізична культура і спорт»
Науковий керівник: Римар М. П., к.п.н., професор
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»

ПІДГОТОВКА БОКСЕРІВ РІЗНОЇ ТАКТИКИ ВЕДЕННЯ ПОЄДИНКУ НА ЕТАПІ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Аналіз змагальної діяльності боксерів різної спортивної кваліфікації і тактичних манер ведення поєдинку дозволяє визначити їх внесок в